

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 24.5.2013
COM(2013) 299 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA RADY

**Dziewiąte sprawozdanie w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 866/2004
z dnia 29 kwietnia 2004 r. oraz skutków jego stosowania obejmujące okres od dnia
1 stycznia do 31 grudnia 2012 r.**

{SWD(2013) 186 final}

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA RADY

Dziewiąte sprawozdanie w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 866/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. oraz skutków jego stosowania obejmujące okres od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r.

WPROWADZENIE

Rozporządzenie Rady (WE) 866/2004 w sprawie systemu na podstawie art. 2 Protokołu 10 do Aktu Przystąpienia¹ (zwane dalej rozporządzeniem w sprawie zielonej linii) weszło w życie w dniu 1 maja 2004 r. Rozporządzenie to określa, na jakich warunkach przepisy prawa UE stosują się do przepływu osób, towarów i usług przez linię oddzielającą obszary Republiki Cypryjskiej, na których faktyczną kontrolę sprawuje rząd, od tych, na których takiej kontroli nie sprawuje. W celu zapewnienia skuteczności tych zasad, ich stosowanie zostało również rozszerzone na obszar graniczny między tymi dwoma obszarami oraz na teren wschodniej strefy suwerennej Zjednoczonego Królestwa².

Niniejsze sprawozdanie obejmuje okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r.

W okresie sprawozdawczym Komisja nie zaproponowała zmian do rozporządzenia w sprawie zielonej linii ani nie wprowadziła zmian do przepisów wykonawczych.

Komisja prowadzi konstruktywny dialog dotyczący wdrażania rozporządzenia z odpowiednimi władzami Republiki Cypryjskiej i administracją strefy suwerennej.

1. RUCH OSOBOWY

1.1. Przekraczanie linii na przejściach granicznych

Omawiane rozporządzenie zapewnia stabilne ramy prawne dla swobodnego przepływu Cypryjczyków, innych obywateli UE oraz obywateli państw trzecich przekraczających zieloną linię (zwaną dalej również linią) na ustalonych przejściach granicznych. W 2012 r. wyraźnie spadła w porównaniu do lat poprzednich zarówno liczba Greków cypryjskich, jak i Turków cypryjskich przekraczających zieloną linię.

Według danych przekazanych przez Republikę Cypryjską w okresie sprawozdawczym 481 732 Greków cypryjskich (poprzednio 621 406) oraz 154 778 pojazdów należących do Greków cypryjskich (poprzednio 210 877) przekroczyło linię, przechodząc z obszarów znajdujących się pod kontrolą rządu na tereny północnej części Cypru, a 850 362 Turków cypryjskich (poprzednio 937 789) oraz 280 358 pojazdów należących do Turków cypryjskich

¹ Dz.U. L 161 z 30.4.2004, s. 128. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem Rady (WE) nr 587/2008 (Dz.U. L 163 z 24.6.2008, s. 1), zwane rozporządzeniem w sprawie zielonej linii.

² Zob. motyw 3 rozporządzenia w sprawie zielonej linii.

(poprzednio 348 225) przekroczyło linię, przechodząc z terenów północnej część Cypru na obszary znajdujące się pod kontrolą rządu³.

Liczba obywateli UE spoza Cypru oraz obywateli państw trzecich przekraczających zieloną linię również znacznie zmalała. Według danych przekazanych przez policję Republiki Cypryjskiej (zwaną dalej CYPOL) w okresie sprawozdawczym liczba obywateli UE spoza Cypru oraz obywateli państw trzecich przekraczających zieloną linię wyniosła 530 014 (poprzednio 634 218). 67 % z nich (354 713 osób) na przejściu granicznym dla pieszych na ulicy Ledra, z którego nadal korzystała zdecydowana większość obywateli spoza Cypru (najczęściej turystów) przekraczających zieloną linię.

Dane zgromadzone przez wspólnotę Turków cypryjskich również wskazują na tendencję spadkową w liczbie przekroczeń granicy, tj. granicę przekroczyło 658 117 Greków cypryjskich i 233 682 pojazdów należących do Greków cypryjskich z obszarów podlegających kontroli rządu cypryjskiego do północnej części Cypru oraz 1 398 866 Turków cypryjskich i 516 852 pojazdów należących do Turków cypryjskich w przeciwnym kierunku. Ponadto linię przekroczyło 1 107 672 obcokrajowców, przechodzących z obszarów znajdujących się pod kontrolą rządu cypryjskiego na tereny północnej części Cypru.

Wyżej wspomniane dane CYPOL nie obejmują jednak osób i pojazdów przekraczających linię na przejściach granicznych w *Pergamos* i *Strovili*, przechodzących z północnej części Cypru na teren wschodniej strefy suwerennej⁴. Administracja wschodniej strefy suwerennej nie prowadzi statystyk dotyczących tych dwóch przejść granicznych. Szacuje się jednak, na podstawie informacji pochodzących od Turków cypryjskich, że linię przekroczyło 48 807 (poprzednio 84 407) Greków cypryjskich, przechodząc na teren północnej części Cypru, 315 683 (poprzednio: 450 408) Turków cypryjskich przeszło na obszary znajdujące się pod kontrolą rządu cypryjskiego, a 84 801 innych obywateli UE oraz obywateli państw trzecich przekroczyło linię w obu kierunkach, przez przejścia graniczne zlokalizowane we wschodniej strefie suwerennej.

W 2012 r. liczba pracowników CYPOL pracujących bezpośrednio na przejściach granicznych wzrosła z 77 (w 2011 r.) do 80.

W okresie sprawozdawczym ruch odbywał się w większości przypadków bez zakłóceń, ale odnotowano kilka incydentów. Incydenty te były źródłem niepokoju dla tureckiej wspólnoty cypryjskiej.

W marcu 2012 r. ten sam autobus Turków cypryjskich przewożący turystów z UE, któremu nie zezwolono na przekroczenie linii w poprzednim okresie sprawozdawczym, został ponownie zatrzymany na przejściu Agios Dhometios, gdy przewoził obywateli brytyjskich mieszkających w Kyrenii, którzy podróżowali do Larnaki. Autobus miał świadectwo przydatności do ruchu drogowego wydane przez Republikę Cypryjską, a kierowca posiadał zawodowe prawo jazdy. Jednakże władze Republiki Cypryjskiej zażądały również koncesji przewoźnika turystycznego. Komisja poinformowała władze Republiki Cypryjskiej, że nie jest konieczne ani właściwe żądanie koncesji przewoźnika turystycznego od przedsiębiorstwa

³ Władze Republiki Cypryjskiej nie prowadzą żadnej ewidencji liczby Greków cypryjskich powracających na obszary znajdujące się pod kontrolą rządu cypryjskiego, ani liczby Turków cypryjskich powracających na północną część wyspy (zob. załącznik VII).

⁴ Rozporządzenie w sprawie zielonej linii nie nakłada obowiązku sprawozdawczego w odniesieniu do ruchu przez te przejścia.

przewozowego, które ma siedzibę na obszarze, gdzie dorobek prawny nie ma zastosowania. Kwestia ta nie została do tej pory rozwiązana.

Na początku 2012 r. Komisja otrzymała wnioski o zmianę praktyk stosowanych na przejściach granicznych odnoszących się do wymogu posiadania prawa jazdy przez obywateli państw trzecich, według których małżonkowie obywateli wspólnoty Turków cypryjskich nie są uprawnieni do kierowania pojazdami w Republice Cypryjskiej, jeżeli nie posiadają prawa jazdy wydanego w ich kraju pochodzenia. Komisja poruszyła tę kwestię z władzami Republiki Cypryjskiej, aby ustalić, czy nastąpiła zmiana tych praktyk, co należałoby zgłosić Komisji zgodnie z rozporządzeniem w sprawie zielonej linii⁵.

W okresie sprawozdawczym Komisja odnotowała również, że władze Republiki Cypryjskiej wystosowały notę werbalną, w której ponownie przedstawiły swoje stanowisko dotyczące legalnych punktów wjazdu na Cypr i wyjazdu z Cypru. Stanowisko to zdaniem Komisji nie odzwierciedlało dostatecznie treści rozporządzenia w sprawie zielonej linii.

Komisja wielokrotnie dawała wyraz temu, że przywiązuje wielką wagę do swobodnego przemieszczania się obywateli UE i ich rodzin przez zieloną linię.

1.2. Nielegalna migracja przez zieloną linię i azyl

Dane CYPOL za 2012 r. wskazują niewielki spadek nielegalnej migracji przez zieloną linię z północnej części Cypru na obszary kontrolowane przez rząd. W 2011 r. na obszarach kontrolowanych przez rząd zatrzymano 1 265 nielegalnych migrantów (poprzednio 1 311)⁶. Na obszar kontrolowany przez rząd przedostało się bezpośrednio 19 nielegalnych migrantów (poprzednio 1), zaś 13 osób (poprzednio: 18) przedostało się na ten obszar poprzez teren wschodniej strefy suwerennej, co daje całkowitą liczbę zatrzymanych nielegalnych migrantów równą 1 297 (poprzednio: 1 330). Jako prawdopodobną przyczynę CYPOL wskazał pogorszenie perspektyw zatrudnienia w związku z kryzysem gospodarczym na Cyprze oraz wzrost liczby funkcjonariuszy i patroli zgodnie z nowym planem strategicznym CYPOL na lata 2012-2015 w zakresie walki z nielegalną migracją. Większość zatrzymanych nielegalnych migrantów to m.in. obywatele Syrii, Iranu i Gruzji (załącznik VI). Nielegalni migranci są zazwyczaj zatrzymywani podczas kontroli prowadzonych wzdłuż linii oraz na lotniskach, gdy starają się opuścić Cypr. Obywatele państw trzecich starający się uzyskać ochronę międzynarodową zazwyczaj ujawniają się na posterunkach policji przy składaniu wniosku o azyl.

Spośród 1 265 nielegalnych migrantów 542 (42,8%) wystąpiło o azyl w Republice Cypryjskiej. W okresie sprawozdawczym odnotowano znaczny wzrost liczby obywateli Syrii, którzy złożyli wniosek o azyl.

Przy określaniu sposobu wejścia na obszary znajdujące się pod kontrolą rządu cypryjska CYPOL opierał się na tych samych kryteriach, co w poprzednich latach, wykorzystując głównie dokumenty (dokumenty tożsamości, paszporty, wize, stemple stawiane w paszportach przez Turcję przy okazji wjazdu lub wyjazdu lub „wize” i „dokumenty pobytowe” wydawane przez „Turecką Republikę Cypru Północnego”, inne dokumenty

⁵ Artykuł 10 rozporządzenia w sprawie zielonej linii.

⁶ Te dane nie uwzględniają liczby osób, którym nie zezwolono na przekroczenie zielonej linii, ponieważ Republika Cypryjska nie prowadzi statystyk w tym zakresie. Niemniej jednak wg szacunków CYPOL w 2012 r. około 2500 osobom odmówiono wstępu na obszar kontrolowany przez rząd.

uzupełniające, jak prawo jazdy, a także oświadczenia składane przez samych imigrantów oraz inne dowody, jak brak dokumenty tożsamości, tureckie banknoty).

Większość nielegalnych migrantów przedostaje się na tereny kontrolowane przez rząd przez Turcję i północną część Cypru.

Według informacji otrzymanych od społeczności Turków cypryjskich w północnej części Cypru zatrzymano 41 nielegalnych migrantów, przy czym 39 pochodziło z Syrii. 2 072 osobom odmówiono wjazdu na teren północnej części Cypru w różnych punktach wjazdu⁷. W okresie sprawozdawczym z północnej części Cypru „deportowano” 741 osób⁸.

Policja i władze imigracyjne Republiki Cypryjskiej i wspólnoty Turków cypryjskich nie prowadzą bezpośredniej współpracy. Niemniej jednak przedstawiciele obu społeczności spotykają się regularnie w ramach komitetu technicznego ds. przestępstw i spraw karnych działającego pod egidą ONZ⁹. Jako przedłużenie wspomnianego komitetu obie społeczności ustanowiły również mechanizm umożliwiający wymianę informacji oraz prowadzenie wspólnych inicjatyw, tzw. wspólny obszar komunikacji (ang. Joint Communications Room), przy stałym udziale Sił Pokojowych Organizacji Narodów Zjednoczonych na Cyprze (UNFICYP), działający przez sześć dni w tygodniu. Za pomocą wspomnianych mechanizmów obie strony dowiodły woli poprawy komunikacji pomiędzy odnośnymi siłami policji oraz współpracy i wzajemnego wsparcia dzięki wymianie informacji w sprawach dotyczących uprowadzeń, osób zatrzymanych, nielegalnych narkotyków i skradzionej własności¹⁰.

W ocenie CYPOL współpraca z właściwymi jednostkami rządowymi oraz władzami wschodniej strefy suwerennej przebiega bardzo dobrze.

Wschodnia strefa suwerenna

Ogólnie rzecz biorąc, w okresie sprawozdawczym nielegalna imigracja przez wschodnią strefę suwerenną uległa zmniejszeniu. Zdaniem funkcjonariuszy strefy suwerennej współpraca między Republiką Cypryjską a Wydziałem Cel i Imigracji strefy suwerennej nadal układa się doskonale. W omawianym okresie sprawozdawczym 1 014 osobom odmówiono przejścia; większość z nich stanowili obywatele Turcji mieszkający w północnej części Cypru. Pozostałymi obcokrajowcami byli turyści z Iranu, Rosji oraz Izraela, którzy przybyli przez północną część Cypru. Osoby te zostały skierowane na przejście graniczne w Nikozji „Agios Dometios” w celu dopełnienia formalności związanych z wymaganiami dotyczącymi wjazdu na teren Republiki Cypryjskiej¹¹.

Na terenie wschodniej strefy suwerennej zatrzymano ogółem 13 nielegalnych migrantów¹², z których pięciu wjechało na teren kontrolowany przez rząd legalnie, ale pozostało na nim po utracie ważności posiadanych wiz. Pozostałe 8 osób wjechało na wyspę przez tereny północne

⁷ Turcja: 807, Syria: 438, Turkmenistan: 117, Irak: 83, Pakistan: 69.

⁸ Turcja: 318, Pakistan: 93, Mołdawia: 71, Turkmenistan: 65, Syria: 46.

⁹ Wspomniany komitet jest jednym z siedmiu wyspecjalizowanych komitetów utworzonych przy wsparciu ONZ w ramach działań na rzecz budowy wzajemnego zaufania pomiędzy obiema społecznościami. Jest on bezpośrednim wynikiem porozumienia osiągniętego w dniu 21 maja 2008 r. przez obu cypryjskich liderów.

¹⁰ Sprawozdanie Sekretarza Generalnego na temat działań ONZ na Cyprze, 7 stycznia 2013 r.

¹¹ M.in.: Turcja: 478, Iran: 40, Rosja: 40, Izrael: 34.

¹² Uzbekistan 3, Irak: 2, Indie: 2, Iran: 1, Egipt: 1, Mołdawia: 1, Sri Lanka: 1, Chiny: 1, Wietnam 1

i przekroczyło zieloną linię nielegalnie. Administracja wschodniej strefy suwerennej aresztowała również 5 przemytników nielegalnych migrantów¹³.

Aby zapobiegać nielegalnej migracji w oddaleniu od przejść granicznych, policja strefy suwerennej prowadzi wyrywkowe patrole w oparciu o ocenę ryzyka i dane wywiadowcze. Oprócz nich tereny patrolowane są przez Wydział Celny strefy suwerennej oraz wojsko.

Szczególnie trudno jest kontrolować szereg „nieformalnych przejść” znajdujących się w wiosce *Pergamos* lub w jej okolicach (wioska ta leży częściowo w strefie suwerennej, a częściowo w północnej części Cypru), z których korzystają lokalni mieszkańcy i rolnicy. Jak wspomniano w poprzednich sprawozdaniach te „nieformalne przejścia” pozostają nierozwiązanym problemem, któremu należy niezwłocznie zaradzić. W rozmowach z administracją strefy suwerennej Komisja podniosła kwestię „nieformalnych przejść”, wzywając funkcjonariuszy strefy suwerennej do znalezienia właściwego rozwiązania tej kwestii zgodnie z wymogami art. 5 ust. 2 Protokołu nr 3 do Aktu Przystąpienia z 2003 r.¹⁴. Administracja strefy suwerennej poinformowała, że analizuje możliwość realizacji różnych wariantów w celu rozwiązania tej sprawy.

2. PRZEPŁYW TOWARÓW

2.1. Wartość wymiany handlowej

Zgodnie z art. 8 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1480/2004¹⁵ Izba Handlowa Turków Cypryjskich oraz władze Republiki Cypryjskiej przekazywały Komisji co miesiąc dane dotyczące rodzaju, ilości oraz wartości towarów, dla których wystawiono dokumenty towarzyszące. Sprawozdania każdej ze stron uwzględniały towary wwieszone na obszary kontrolowane przez rząd przez przejścia graniczne *Pergamos* i *Strovilia*, znajdujące się pod zwierzchnictwem administracji strefy suwerennej.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od Izby Handlowej Turków Cypryjskich łączna wartość towarów, dla których w 2012 r. wystawiono dokumenty towarzyszące, wyniosła 9 584 410 EUR, natomiast wartość towarów będących faktycznym przedmiotem wymiany handlowej zamknęła się w kwocie 8 945 347 EUR¹⁶. W 2012 r. wymiana handlowa przez zieloną linię była trzykrotnie niższa niż w roku 2011. Znaczny spadek wymiany handlowej tłumaczy się tym, że w marcu 2012 r. ustała – wynikająca z wyjątkowych okoliczności – sprzedaż energii elektrycznej z północnej części Cypru użytkownikom na obszarze kontrolowanym przez rząd. W 2012 r. wartość sprzedaży energii elektrycznej wyniosła 4 748 881 EUR (53 % handlu). Nawet ta niższa niż w 2011 r. sprzedaż energii elektrycznej miała wpływ na wymianę handlową przez zieloną linię w roku 2012.

Jeśli pominąć sprzedaż energii elektrycznej, zgodnie z informacjami uzyskanymi od Izby Handlowej Turków Cypryjskich łączna wartość towarów, dla których w okresie sprawozdawczym wystawiono dokumenty towarzyszące, wyniosła 4 835 528 EUR, natomiast wartość towarów będących faktycznym przedmiotem wymiany handlowej zamknęła się w

¹³ Grecy cypryjscy: 4, Iran: 1.

¹⁴ Dz.U. L 236 z 23.9.2003, s. 940.

¹⁵ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1480/2004 z dnia 10 sierpnia 2004 r., Dz.U. L 272 z 20.8.2004, s. 3.

¹⁶ Zob. załączniki I, II i III do niniejszego sprawozdania.

kwocie 4 196 465 EUR. Liczby te wskazują na wyraźne zmniejszenie regularnej wymiany handlowej przez zieloną linię o 22 % w stosunku do 2011 r.

Ze sprawozdań przedstawionych przez władze Republiki Cypryjskiej wynika, że ogólna wartość towarów, w tym również energii elektrycznej, które przekroczyły zieloną linię, spadła o 303%, do kwoty 8 788 890 EUR. Łączna wartość handlowa towarów (bez uwzględnienia sprzedaży energii elektrycznej), które przemieszczono przez zieloną linię spadła znacząco — o 17 % z 4 827 454 EUR w 2011 r. do 4 040 018 EUR. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest głównie spadek handlu złodem miedzi, materiałami budowlanymi i świeżymi rybami, który można wytłumaczyć kryzysem gospodarczym (przerwane budowy i zamykane restauracje). Ogólny spadek handlu mógłby również oznaczać zmniejszenie wzajemnych powiązań gospodarczych między obiema społecznościami.

Chociaż handel z obszarów kontrolowanych przez rząd do północnej części Cypru nie jest objęty zakresem stosowania rozporządzenia w sprawie zielonej linii, można zauważyć, że według danych liczbowych cypryjskiej Izby Handlowo-Przemysłowej jego wartość w okresie sprawozdawczym zmniejszyła się o ok. 50 %, tj. z 2 272 493 EUR w 2011 r. do 1 014 067 EUR w 2012 r. W 2011 r. wartość wymiany handlowej z obszarów znajdujących się pod kontrolą rządu do północnej części Cypru była wyjątkowo wysoka, przede wszystkim ze względu na zakup sprzętu elektrycznego w ramach projektu dofinansowanego z funduszy UE. Wynika z tego, że handel z obszarów podlegających kontroli rządu cypryjskiego do północnej części Cypru odpowiada 11,3% wymiany handlowej odbywającej się w przeciwnym kierunku (w 2011 r. odsetek ten wynosił 7,85%). Niemniej jednak przy uwzględnieniu wymiany handlowej przez zieloną linię z pominięciem sprzedaży energii elektrycznej handel z obszarów podlegających kontroli rządu do północnej części Cypru stanowi 24% wymiany handlowej odbywającej się w przeciwnym kierunku (w 2011 r. odsetek ten wynosił 46%).

Wspólnota Turków cypryjskich nadal stosuje system handlu, który w zasadzie stanowi „lustrzane odbicie” ograniczeń przewidzianych przez rozporządzenie w sprawie zielonej linii. System ten nie zawsze jest jednak spójnie egzekwowany, co utrudnia ustanowienie trwałych stosunków handlowych. Jako główny powód społeczność Turków cypryjskich otwarcie podaje ochronę lokalnych przedsiębiorców.

2.2. Rodzaje towarów

W 2012 r. najczęstszym przedmiotem wymiany handlowej, zaraz po energii elektrycznej, były wyroby z tworzyw sztucznych, a następnie materiały budowlane/wyroby z kamienia i świeże ryby¹⁷.

W trakcie okresu sprawozdawczego do wymiany handlowej wprowadzono nowe produkty, takie jak passiflora, seler, buraki i kable światłowodowe, ale miały one bardzo ograniczony wpływ na wymianę handlową¹⁸.

W omawianym okresie sprawozdawczym cała wymiana handlowa przez zieloną linię była wymianą wewnętrzną i nie zarejestrowano wywozu do innych państw członkowskich UE lub państw trzecich.

¹⁷ Zob. załącznik IV do niniejszego sprawozdania.

¹⁸ Nowe produkty stanowiły 0,26% ogólnej wymiany handlowej przez zieloną linię.

2.3. Nieprawidłowości

W okresie sprawozdawczym nie stwierdzono wystąpienia nieprawidłowości.

2.4. Przeszkody i utrudnienia w przepływie towarów

Utrzymują się przeszkody w wymianie handlowej przez zieloną linię, co znajduje swoje odzwierciedlenie również w 22 % spadku handlu.

Zgodnie z informacjami przedstawionym w poprzednich sprawozdaniach nadal nie rozwiązano w satysfakcjonujący sposób problemu samochodów ciężarowych należących do Turków cypryjskich wjeżdżających na obszary znajdujące się pod kontrolą rządu. Zdaniem Komisji ułatwienia w ruchu pojazdów użytkowych należących do Turków cypryjskich przyczyniłaby się do rozwoju gospodarczego tureckiej wspólnoty cypryjskiej. Służby Komisji rozpoczęły rozmowy techniczne z właściwymi organami Republiki Cypryjskiej na początku 2012 r. w celu zajęcia się tą kwestią i znalezienia skutecznych rozwiązań, w szczególności dotyczących problemu bezpieczeństwa ruchu drogowego. Pomimo konkretnych propozycji ze strony Komisji, aby stosować bardziej proporcjonalne środki w celu rozwiązania kwestii bezpieczeństwa ruchu drogowego, np. w trakcie kontroli drogowych, nie odnotowano w tym zakresie żadnych postępów. W związku z tym żadne pojazdy użytkowe Turków cypryjskich powyżej 7,5 t nie mogą przekraczać linii, chyba że mają dokumenty wydane przez Republikę Cypryjską. Władze Republiki Cypryjskiej poinformowały Komisję, że wprowadziły przepisy w celu ułatwienia uzyskania świadectw przydatności do ruchu drogowego i zawodowych praw jazdy przez Turków cypryjskich.

W sierpniu 2012 r. Komisja została poinformowana, że przesyłka 180 ton ziemniaków została zablokowana na przejściu granicznym dla dalszych kontroli pestycydów przez Ministerstwo Zdrowia Republiki Cypryjskiej, które chciało objąć ziemniaki kwarantanną pomimo faktu, że przesyłka wymagała świadectw fitosanitarnych UE wydawanych przez niezależnego eksperta. Kwestia została rozstrzygnięta po interwencji eksperta UE, Komisji i Izby Handlowej Turków Cypryjskich.

Podobnie jak w 2011 r. w 2012 r. pojawiły się pewne problemy dotyczące środków spożywczych, w szczególności żywności przetworzonej. Władze Republiki Cypryjskiej nie pozwalają na przewożenie przez linię przetworzonych produktów spożywczych ze względu na obawy zgłaszane przez służbę zdrowia, dotyczące procesów produkcyjnych stosowanych w północnej części Cypru. Komisja poinformowała władze Republiki Cypryjskiej, że mogą pobierać próbki produktów do dalszej analizy, ale nie powinny uniemożliwiać przewożenia przez linię wszystkich przetworzonych produktów żywnościowych. Do tej pory sytuacja nie zmieniła się – nadal nie zezwala się na przewóz przetworzonych produktów spożywczych.

Podobnie jak w poprzednich latach Komisja otrzymała również pewną liczbę skarg ze strony Turków cypryjskich, którym utrudnia się zaopatrywanie sklepów i reklamowanie swoich produktów oraz usług na obszarach kontrolowanych przez rząd, co przeszkadza w wymianie handlowej. Problemy te są prawdopodobnie wyrazem szerokiej niechęci Greków cypryjskich do zakupu produktów turecko-cypryjskich, która to postawa stanowi przeszkodę w wymianie handlowej. Ponadto stwierdzono, że przedsiębiorcy z obu społeczności, którzy chcą rozpocząć współpracę ze wspólnotą po drugiej stronie linii, napotykają wiele przeszkód administracyjnych. Podmioty gospodarcze z obu stron muszą mieć swobodę nawiązywania stosunków handlowych, zależnie od zapotrzebowania biznesowego, bez jakiegokolwiek presji.

2.5. Przemyt towarów

W 2012 r. przemysł towarów przez zieloną linię utrzymywał się na tym samym poziomie co w 2011 r. i władze Republiki Cypryjskiej dokonały zajęcia towarów w 1 305 przypadkach (poprzednio 1,538). Na oficjalnych przejściach granicznych w wioskach *Pergamos* i *Strovilia* administracja strefy suwerennej dokonała zajęcia towarów w 218 przypadkach. Przemysł pozostaje jednak zjawiskiem na szeroką skalę, ponieważ geograficzny charakter zielonej linii sprzyja działalności przemysłniczej na całej jej długości. Na obszarach przylegających do zielonej linii organizowane są kontrole, mające na celu rozwiązanie problemów o charakterze sezonowym, takich jak transport dzikiej zwierzyny, dzikiego ptactwa lub petard (również przez tereny wschodniej strefy suwerennej) na obszary kontrolowane przez rząd. Inne zatrzymane towary to przede wszystkim papierosy, tytoń, produkty pochodzenia zwierzęcego i produkty mleczne, jak również podrabiane torebki i tkaniny. Liczba spraw karnych dotyczących przemysłu złożonych w sądzie rejonowym wynosiła 9 w 2010 r., zaś w latach 2011 i 2012 nie złożono ani jednej sprawy tego typu. W większości zgłoszonych przypadków zamiast postępowania sądowego nakłada się kary administracyjne.

Większość towarów wykryto na oficjalnych przejściach granicznych, ale również w okolicach Pyli, suwerennych baz brytyjskich, Potamii i strefy buforowej w pobliżu Zodii.

Jeśli chodzi o tradycyjne dostawy dla ludności Turków Cypryjskich z wioski Pyla usytuowanej w strefie buforowej (art. 4 ust. 10 rozporządzenia w sprawie zielonej linii), władze wschodniej strefy suwerennej kontrolują i rejestrują ilość przekazywanych materiałów budowlanych, ryb, papierosów itp. We wschodniej strefie suwerennej zauważono wyraźny wzrost ilości tytoniu przeznaczonego do samodzielnego skręcania papierosów, która prawdopodobnie przewyższa popyt. Administracja wschodniej strefy suwerennej poinformowała, że zamierza poruszyć tę kwestię ze wspólnotą Turków cypryjskich w Pyli.

2.6. Ułatwienie wymiany handlowej

Komisja nadal dąży do znalezienia sposobów na wzmożenie wymiany handlowej przez zieloną linię. W 2011 r. decyzją Komisji zniesiono wymóg nakazujący, by ziemniaki będące przedmiotem wymiany handlowej przez zieloną linię pochodziły bezpośrednio z upraw z certyfikowanych sadzeniaków. W 2012 r. nie odnotowano obrotu ziemniakami niepochodzącymi bezpośrednio z certyfikowanych sadzeniaków. Pierwsza przesyłka była przedmiotem obrotu na początku 2013 r.

Izba Handlowa Turków Cypryjskich wyraziła ogólne zainteresowanie zniesieniem zakazu handlu wszystkimi żywymi zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego w zakresie, w jakim towary te byłyby zgodne z unijnymi przepisami i uregulowaniami. W szczególności Izba Handlowa Turków Cypryjskich byłaby zainteresowana szybkim rozpoczęciem handlu rybami z gospodarstw rybackich i serwatką nieprzeznaczoną do spożycia przez ludzi. Komisja analizuje obecnie wnioski w tej sprawie. Republika Cypryjska wielokrotnie wyraziła wolę zweryfikowania możliwości rozszerzenia wykazu towarów dopuszczonych do przewozu przez zieloną linię na obszary kontrolowane przez rząd.

Komisja w dalszym ciągu wyrażała w kontaktach z Republiką Cypryjską swoje niezadowolenie dotyczące przepływu towarów z obszarów kontrolowanych przez rząd przez teren północnej części Cypru, a następnie z powrotem przez przejście graniczne Limnitis. Ponieważ rozporządzenie w sprawie zielonej linii jest wyłącznym instrumentem prawnym regulującym przepływ towarów i osób przez zieloną linię, Komisja przygotowuje zmianę do tego

rozporządzenia w celu dostosowania tej praktyki do prawa UE. Dzięki owocnym konsultacjom ze wszystkimi zainteresowanymi podmiotami bliskie jest rozwiązanie tej kwestii poprzez przedstawienie takiego wniosku legislacyjnego. [Wniosek ten został przedłożony w dniu 13.05.2013 r.]

3. WNIOSKI

Jak stwierdzono w poprzednich sprawozdaniach, wyniki kontroli oficjalnych przejść granicznych na zielonej linii są satysfakcjonujące. W odniesieniu do okresu sprawozdawczego wydaje się, że liczba zatrzymanych nielegalnych migrantów stanowi potwierdzenie spadkowej tendencji, niemniej jednak przypadki nielegalnego przekraczania linii przez obywateli państw trzecich nadal pozostają problemem. Komisja jest zdania, że dalsze wzmocnienie nadzoru zielonej linii pomiędzy przejściami granicznymi przez Republikę Cypryjską i przez administrację strefy suwerennej w znacznym stopniu przyczyni się do zwalczania problemu napływu nielegalnych migrantów i przemytu towarów. Komisja wzywa również administrację wschodniej strefy suwerennej do znalezienia właściwego rozwiązania kwestii „niedozwolonych” przejść granicznych.

Zastrzeżenia Komisji budzi kilka incydentów, które miały miejsce na przejściach granicznych na początku 2012 r. Komisja pozostanie w kontakcie z władzami Republiki Cypryjskiej w sprawie rozwoju sytuacji, który mógłby wskazywać na zmianę polityki.

Wymiana handlowa przez zieloną linię w 2012 r. była trzykrotnie niższa niż w 2011 r. Ten gwałtowny spadek wynika z faktu, że uzgodniona w lipcu 2011 r. sprzedaż energii elektrycznej z północnej części Cypru użytkownikom z obszarów kontrolowanych przez rząd ustała w marcu 2012 r. Jeśli pominąć sprzedaż energii elektrycznej, regularna wymiana handlowa przez zieloną linię spadła znacznie i to po raz czwarty z rzędu od czasu wejścia w życie rozporządzenia w sprawie zielonej linii w 2004 r. (o 17 %, czyli z 4 827 454 EUR w 2011 r. do 4,040,018 EUR) między innymi z powodu recesji gospodarczej. Większość produktów będących przedmiotem wymiany to, oprócz energii elektrycznej, tworzywa sztuczne, materiały budowlane i artykuły z kamienia oraz świeże ryby. Całkowity wolumen obrotu handlowego nadal jest dosyć ograniczony, także ze względu na ograniczony zakres samego rozporządzenia.

W okresie sprawozdawczym nadal utrzymywały się pewne przeszkody w wymianie handlowej. Pojazdy użytkowe Turków cypryjskich, a w szczególności samochody ciężarowe o ładowności powyżej 7,5 ton i autobusy, mogą swobodnie przemieszczać się po terenie całej wyspy, jedynie jeśli prawa jazdy oraz świadectwa zostały wydane na obszarze kontrolowanym przez rząd. Służby Komisji przeprowadziły rozmowy z właściwymi służbami Republiki Cypryjskiej w celu znalezienia skutecznego rozwiązania tej kwestii, do tej pory nie odnotowano jednakże żadnych postępów. Jak wskazano w pkt 2.4, w dalszym ciągu nie można też mówić o postępie w rozwiązywaniu pozostałych trudności.

Wydaje się, że zmalał przemyt towarów przez zieloną linię, ale mimo to nadal pozostaje on zjawiskiem na szeroką skalę.

Przepływ towarów z obszarów kontrolowanych przez rząd przez przejście graniczne Limnitis na północną część Cypru i z powrotem na tereny kontrolowane przez rząd jest niezgodny z prawem UE i wymaga uregulowania za pomocą zmiany do rozporządzenia w sprawie zielonej linii. Zmiana ta została przedłożona do przyjęcia.

Podsumowując, można stwierdzić, iż rozporządzenie w sprawie zielonej linii w dalszym ciągu zapewnia funkcjonalną podstawę umożliwiającą przemieszczanie się ludzi i przepływ towarów na obszary znajdujące się pod kontrolą rządu oraz z tych obszarów Republiki Cypryjskiej. Jednakże Komisja jest zaniepokojona zmniejszeniem zarówno liczby przemieszczających się osób i obniżeniem obrotów handlowych, które wynika z kryzysu gospodarczego, ale może również oznaczać zmniejszenie zależności gospodarczej między obiema społecznościami. W tym kontekście Komisja liczy na skuteczną współpracę z Republiką Cypryjską w dążeniu do zapewnienia efektywnego wprowadzenia w życie rozporządzenia Rady (WE) nr 866/2004. Komisja będzie dalej nadzorowała realizację przepisów przedmiotowego rozporządzenia.